

ERASMI ROTERODAMI ADAGIORVM
CHILIADES TRES, AC CENTV-
RIA EFERE TOTIDEM.

ALD·STVDIOSIS·S·

Quia nihil aliud cupio, q̄ prodesse uobis Studiosi. Cum uenisset in manus meas Erasmi Roterodami, hominis undecunq; doctiss. hoc adagiorū opus eruditum. uarium. plenū bonæ frugis, & quod possit uel cum ipsa antiquitate certare, intermissis antiquis autorib. quos paraueram excudendos, illud curauimus imprimendum, rati profuturum uobis & multitudine ipsa adagiorū, quæ ex plurimis autorib. tam latinis, quàm græcis studiose collegit summis certe laborib. summis uigiliis, & multis locis apud utriusq; linguæ autores obiter uel correctis acute, uel expositis erudite. Docet præterea quot modis ex hisce adagiis capere utilitatem liceat, puta quē admodum ad uarios usus accōmodari possint. Adde, qđ circiter decē millia uersuum ex Homero. Euripide, & cæteris Græcis eodē metro in hoc opere fideliter, &

docte tralata ha-

bētur, præ-

ter plu-

rimum

ex Pla-

tone, De-

mosthene, & id.

genus ali-

is. An

autem uerus sim,

ἰδὸν ῥόδου, ἰδὸν καὶ τὸ πῖθυμα.

Nam, quod dicitur, αὐτὸς αὐτῶν αὐλεῖ.

Præponitur hisce adagiis duplex index. Alter secundum literas alphabeti nostri. nam quæ græca sunt, latina quoq; habentur. Alter per capita rerum.

re possit se profecisse, scribit olim morem fuisse, nomina digitorū ediscere, iisq; in metu tanq̄ remedio futuris uti. Ipsi uerba subscribam, οἱ μὲν ὄν ἐκμεμαθῆκότες τὰ τῶν ἰδίων ὀνόματα δεκτύ-
λαι χρῶνται πρὸς πύς φόβους αὐτῶν, ὡς ἀλεξιμάχοις, ἃ ἴμα καταλέγοντες ἕκαστον. Quidam enim ediscunt suorum nomina digitorum, eisq; contra pauores utuntur, tanq̄ ad depellenda mala remedium habeant, paulatim singulos recensentes. Quæ uero sint digitorum apud Græcos uocabula, Gellius in noctibus Atticis indicauit.

Bonorum glomis. CCCXCVI.

Ἀγαθῶν ἀγαθίδες, Bonorum glomi, de opibus extructis & affatim accumulatis. Sumpta metaphora à glomere textorio, cui fila sunt obuoluta, aut certe ligno illo textorio, cui filorum maxima uis est obuoluta, quod idem πηνίον uocant. Videtur autem allusum ad uocē in Agathide & Agathis, perinde ut Thucydides in Euripidis Epigrammate Athenas, τῆς ἐν Μάεδος ἐλλάδα, uocat, id est græciæ græciam. Et quemadmodum, ἔραται ἐχέτω. Item κακῶν κακίων dicunt Græci. Quam quidem figuram Latini non agnoscunt.

Rem acu tetigisti. CCCXCVII.

Est apud Plautum alicubi. Rem acu tetigisti, pro eo quod est, R ē ipsam diuinasti, nihil aberrans. Metaphora sumpta uideri potest à lusu quopiam, in quo diuinator, id quod alius notasset, summa acu tangebatur, aut lineam, aut calculum, aut aliud quiddam simile. Igitur acu tangere, perinde est, quasi dicas, ipsissimum punctum attingere. Nam minutissima puncta denotant acu.

Purgatis auribus. CCCXCVIII.

Purgatus auribus, pro attētis, & uacuis, prouerbiū resipit. Plautus. Per purgatis ambo, damus tibi operam auribus. Horatius in epistolis, Est mihi purgatam crebro qui personat aurem. Persius quinta Satyra, Stoicus hic aurem mordaci lotus aceto. Nam sordes in auribus collectæ auditum ebentant, exemptæ reddūt aciorē.

Purior clauo. CCCXCIX.

Ἀγώτερος πηδαλίου, Purior gubernaculo. Comparatio prouerbialis de re uehementer inculcata, aut moribus undequaq; integris & incontaminatis. Clauus enim nauticus assiduis fluctibus abluitur, ut nihil sordium possit hæere. Adagium refertur à Suida.

De calcaria in carbonariam. CCCXCX.

Quoties fit, ut à re proposita ad aliud quippiam longe diuersum digredimur. De calcaria in carbonariam decurrere dicimur. Huic non dissimile est illud Ciceronis in actione pro Murena. Respondebo igitur postremo primum. Qui nescio quo pacto mihi uidetur prætorius candidatus in consularem, quasi desultorius, in quadrigarum curriculum incurrere.

Datyli dies. CCCC.

Δατύλιον ἡμέρα, Datyli dies. Vbi res feliciter successerūt. Sumptum a Datylo quodā qui apud Athenienses summos est honores cōsecutus.

Monstrū alere. CCCC I.

Monstrum alitur, ubi quid occulti uitii latere significamus, haud scio an inde sumpta metaphora, quod monstra ob pudorem clanculum aluntur & occultantur. Siquidem Pamphilus in Andria Terentiana, quod prius repudiatu gener, rursus ad affinitatem repeteretur, suspicans aliquid esse uitii in puella, quod cælaretur. Repudiatu, iquit, repeto. Quamobrem? nisi id est, quod suspicor, Aliquid mōstri alunt. Ea quoniam nemini obrudi potest, itur ad me.

Non curat numerum lupus. CCCC II.

Prouerbiū sapit Vergilianū illud in Bucolicis. Quantū, curat aut numerū lupus, aut torrētia flumina ripas. Recte dicitur in hoīem impudenter furacem. Extat hodieq; uulgo iactatum adagium, lupus non ueretur etiam numeratas oves deuorare. Porro fures paulo timidiore cōsueuerunt à rebus numeratis abstinere manū, metu, uidelicet, ne hoc indicio deprehendātur. Huic affinis iocus ille facetus in seruum furacem, cui nihil erat domi, neq; clausum, neq; obsignatū.

Ipsis placet. CCCC III.

Αὐτοῖς ἀρέσκει. Ipsis placet, ubi rem parum nobis probari, aut causam, nihil ad nos pertinere significamus. Terentius in Andria, mihi non fit uerisimile. Atqui ipsis commentum placet. Nō admodum abludit ab illo, suum cuiq; pulchrum. Suis quisq; cōsiliis, suæq; sententiæ blanditur. Huc pertinet illud apud Homerum frequens, ἦν δεκ θυμῷ. Item illud apud comicos, sic lubitum est animo meo. Et apud Vergilium. Diis aliter uisum. Plato libro de legibus tertio, retulit hoc prouerbiū.

Dulce inexperto bellum. CCCC IIII.

Γλυκὺς ἀπέροω πόλεμος, Dulce inexperto bellum. Admonet eos libēter pericula suscipere, qui rerum sunt imperiti. Aristoteles in rhetoricis hanc adfert causam, quod iuuenta sit audacior, Senectū timidior, quod illis imperitiā rerum confidentiam pariat. His multorum experientia ma-

PROVERBIORVM

Iorum, metum adfert.

Contingit & malis uenatio.

CCCCV.

δέδωκε καὶ κακοῖς ἄγρᾱ, Contingit & ignaui in uenatu præda, ubi quid feliciter obugit, immerenti, quodq; fortunæ, magis, q̄ illius idultriæ sit acceptum ferendum, Allegoria sumpta, a uenatu, in quo uel præcipue dominatur fortuna. Virtus minimum adfert momenti.

Ire per extentum funem.

CCCCVI.

Prouerbiali figura dixit Horatius, ire per extentum funem, pro eo quod est rem factu perq̄ difficilem præstare, neq; uel tantillum aberrare, sumptum à funabulis, ut Acroni placet, qui nō sine summa arte, summoq; usu per funem protensum ingrediuntur. Quæ res (sicuti cōiicere licet,) præscis ingenti miraculo fuit. Hodie nihil uulgatius, Horatii carmen hoc est. Ille per extentum funem mihi posse uidetur Ire poeta, meum qui pectus inaniter angit.

Annus est.

CCCCVII.

Arbitror nemini dubium fore, quin illa quoq; inter prouerbiales hyperbolas referri debeât. Annus est, seculum est, atq; id genus alia. Terentius in seipsum excruciente. Et nostri mores mulierum. Dum comuntur, dum moliantur annus est. Idem alibi, iandudum ætatē, pro admodum dudum. Et seculum est, quod nihil abste redditur literarum. Proinde tempus prælongum huiusmodi figuris significabimus.

Dies adimit ægritudinē.

CCCCVIII.

Menedemus in εαυρὶν τιμωροῦ μείω Terentiana, nominatim adagii uice refert. Aut ego in quiens, profecto ex ingenio egregie ad miseriam natus sum, aut illud falsum est, quod uulgo audio dici, diem adimere ægritudinem hominibus. Eodem spectasse uidetur Sophocles in Aiace flagelligifero, χρόνος γὰρ δὴ μακρὸς θεός. Tempus enim facilis deus, uidelicet qd̄ omnia leniat, moliatq;. Ouidius, Quod male fers, assuesce, feres. Bene multa uetustas lenit. Euripides in Alcestide, χρόνος μαλάξει σέ, Tempus dolorē leniet.

Lucernā adhibes in meridie.

CCCCIX.

λύχνον ἐν μεσημβρίᾳ ἀπίδες, Lucernam adhibes in meridie, id est facis non suo tempore. Aut explicas, quæ per se sunt clarissima. Quorsum enim lucernis opus clarissima luce? Natū uideri potest, à ridiculo Diogenis factō, qui adhibita interdium lucerna rogatusq; quid nam sibi uellet respondit ἀθρόωπον ζητῶ, hominē quæro, quemadmodum testatur Diogenes Laertius.

Soli lumen inferre.

CCCCX.

Quintilianus institutionum oratoriarum libro quinto, titulo de usu argumentum, simillima huic figuræ dixit, eum soli lumē inferre, qui rem per se eidentissimam conaretur argumentationibus probare. Videtur idem cū illo, quod alio retulimus loco, ἡλίω εἰ φῶς δεινέζειν, soli mutare lumen.

Zoili.

CCCCXI.

Zoili audax quidem sed parum felix mordacitas prouerbio locū fecit, ut uulgo Zoili uocentur, alienarum laudum obtrectatores, & alienorum laborum reprehensores. Martialis, Pendem uolo Zoilum uidere. Hic Zoilus Sophista quispiam fuit, hoc facinore potissimum nobilitatus, quod Homerum poetarum omnium principem, ausus est libris aliquot in eum scriptis, in cessere, unde & ὀμηρομάστιγος cognomen meruit, quod ipsum etiā abiit in prouerbium, sic enim appellari cœpti nobilium autorum castigatores, uel Plinio teste, in præfatione historię naturalis. Et Vergiliomastiges, quorum de numero fuit Pero. Zoilus igitur commētarios in Homero compositos Ptholemæo tyranno Aegyptiorum obtulit, ingens, uidelicet præmium à rege sperans. Verū cum nihil mitteretur, penuria coactus, misit, qui peterent. Ibi Ptholemæus ait se mirari, cum Homerus tot annos defunctus, tot hominum milia pasceret, Zoilum egere, Homero doctiorem. Deniq; per occasionē supplicio affectus est, Quanq̄ de mortis genere, diuersa tradūt autores.

Bona Cillicon.

CCCCXII.

ἀγαθὰ κελικῶν, Bona Cillicon, subaudiendum facit, aut habet. Conuenit ubi quis malefactis ac fœdis artibus sibi parauit opes. Huic adagio locum fecit Cillicon, quidā natione Milesius, qui prodita Prienensibus, Mileto patria, ampliter quidem, sed fœde ditatus est. Is cum pditionem moliens rogaretur, quid nam esset factururus, respondit, πάντα ἀγαθὰ. Omnia bona, unde prouerbium effertur etiam ad hunc modum, πάντα ἀγαθὰ ὡς ἐφῆ κελικῶν, Omnia bona, uelut, inquit Cillicō, Autores, Suidas & Zenodotus. Alludit huc & Aristophanes, ἐν εἰρήνῃ ἔδει ποικρὸν ἀλλ' ἔπερ καὶ κελικῶν, Mali nihil, uerū qd̄, inqt Cillicō. Plúbeo iugulare gladio.

CCCCXIII.

Plumbeo iugulare gladio, est futili leuiq; argumento, conuincere quēpiā. M. Tullius ad Aeticū, Cum illum plúbeo gladio iugulatū tamen iri diceret. Idē in libris de finibus, frigidū argumentū, plumbeum appellat pugionē.

Leonem radere.

CCCCXIII.

λέοντα ξυρεῖν, Leonem radere dicuntur, qui feroces & præpotentes arte tractant & illudunt, magno

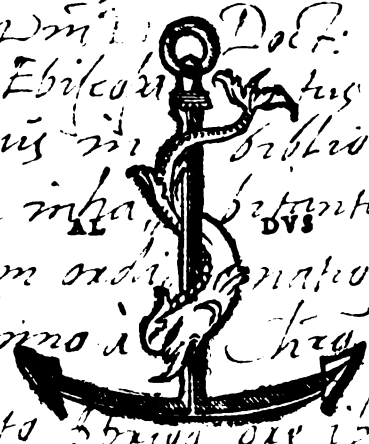
Sic enim legit Domitius Calderinus, quanq̄ nonnulli mutarunt, pro Batauari senētam. Erant Bataui Germaniæ populi, Cathorum pars, qui domestica seditione pulsi extrema Gallicæ oræ tractua cultoribus, simulq̄ insulam inter uada sitam, occupauere, quam mare Oceanum a fronte, Rhenus amnis tergū ac latera circūluit. Gens tum bello ualida ut quæ Germanicis bellis esset exercitatissima, tum opibus pollens, quod Romana militia nō exhauriretur, quādoquidē erat his cum imperio societas, ut uiros tantum, armaq̄ ministrarent, quemadmodum copiosius prodidit Cornelius Tacitus libro uigesimo. Cōuenit inter plerosq̄ doctos, nec id refragantibus cōlecturis, eam insulam, cuius meminit Tacitus esse, quam nunc Hollandiam uocant. Terrā mihi semper & celebrandam & uenerandam, ut cui uitæ huius initium debeam. Atq̄ utinam illi nos tam possimus honestamento uicissim esse, q̄ illa nobis non est pœnitenda. Nam quod Martialis eam gentem rusticitatis insimulat, quod eandem Lucanus truce[m] uocat, aut nihil ad nos pertinet, aut etiam laudi uertendum arbitror utrūq̄. Siquidem, quæ gens, non aliquando fuit rudior? Aut quādo Romana gens laudatior, q̄ cum præter agriculturā & militiā nihil artium nosset? Quod si quæ quondam in Batauos dicta sunt, contendat aliquis ad huius temporis rationem pertinere, quæ maior laus Hollandiæ meæ poterit tribui, q̄ si dicatur a Martialis iocis abhorre[re], quos etiam ipse nequitas appellat. Vtināq̄ christianis uel omnib⁹ aures essent Batauæ, quo pestilentes eius poetæ facetas, aut non admitterent, aut certe nō caperentur. Quod si quis id rusticitatē uocare uelit, nos conuitiū haud illibenter agnoscimus, uidelicet cum integris Lacedæmoniis, cum priscis illis Sabinis, cum laudatissimis Cætonibus cōmune. Lucanus aut̄ opinor ita truces appellat Batauos, ut Vergilius Acrem Romanū, Alioqui si mores domesticos spectes, non alia gens est ad humanitatem, ad benignitatem propensior, cuiq̄ minus adsit, uel feritatis, uel truculentia[e] ingeniū simplex & ab insidiis, omniq̄ fuce alienum. Nullis grauib⁹ obnoxiiū uitis, tantum ad uoluptatem præcipue cōuiuio[rum] aliquanto deditius. Cuius rei causam esse puto, miram rerum omniū exuberantiā, quibus uoluptatis studium irritari solet, idq̄ partim ob commoditatem importationū, quod non solum occupat duo nobilissimorū fluminū ostia, Mosæ, Rheniq̄, uerum etiā qd̄ aliquanta sui parte Oceano alluitur, partim ob natiuam regionis ubertatem, ut quæ passim nauigabilibus ac piscosis interluatur fluuiis, pascuis uberrimis abundet. Ad hæc auium infinitam copiam, paludes, saltusq̄ suppeditant. Proinde negant aliam inueniri regionē, quæ simili spatio, tantū oppidorū cōtineat, mediocri quidē magnitudine, sed incredibili politie. In Domesticæ supellectilis nitore, palmā uni cōcedūt Hollandiæ negociatores, quibus pleraq̄ pars orbis est pagrata. Mediocriter eruditorū, nusq̄ gentiū frequentior numerus. Ad exquisitā eruditionē, præsertim antiquā, quo non perinde multi pueniant, aut uitæ luxus in cā est, aut quod apud illos plus honoris habetur egregiæ morum integritati, q̄ egregiæ doctrinæ. Nam ingenium non esse negatum illis plurimis constat argumētis, quanq̄ mihi sane, q̄ mediocre contigit, ne dicam exiguum, ut & cætera pleraq̄.

VENETIS IN AEDIBVS ALDI
MENSE SEPT. MDVIII.

REGISTRVM.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x y z & aa bb cc dd ee ff gg hh
ii kk ll mm nn oo pp qq rr Omnes sunt temiones, præter rr quintemionem.

*Libra est libri patris & matris
Venerabilis patris & non Episcopi
& huiusmodi scripturae in
Dni Nicolai ad usum inha
& studiosorum iuxta nam ordinem
Anno d. 1711. m. 10. d. 15.
Ex singulari mandato
Laurencius...*

BIBLIOTHECA PALAT.
VIENNOENSIS.